

<p>فصل اول</p> <p>درس دوم: انتخاب نوع کسب و کار</p> <p>نام طراح: مظفری</p> <p>شهرستان زاهدان</p>	<p>به نام خدا</p> <p>معاونت آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش</p> <p>دفتر آموزش متوسطه نظری</p> <p>دبیرخانه راهبری درس اقتصاد</p> <p>تولید شده در استان سیستان و بلوچستان</p>	<p>محتوای نوشتاری کتاب اقتصاد</p> <p>سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰</p>
--	--	---

عنوان / موضوع: نوع کسب و کار

اهداف یادگیری:

آشنایی با انواع کسب و کار و سازمان تولید

مفهوم شرکت را درک و مزایا و معایب شرکت و راه اندازی شرکت را بشناسیم تا اگر بخواهیم در آینده کسب و کاری را راه اندازی کنیم با اطلاعات کسب کرده و آشنایی با آنها در انتخاب نوع کسب و کار و سازمان تولید خود بهتر عمل کنیم تا نتایج بهتری حاصل شود.

انتظارات پس از مطالعه:

- (سازمان تولید) را شناخته و بتوانیم آن را بررسی کنیم.
- مزایا و معایب کسب و کار شخصی را شناسایی کنیم
- مفهوم شرکت را درک کنیم
- مزایا و معایب راه اندازی شرکت را نیز بشناسیم؛ تا اگر در آینده کسب و کاری را راه اندازی کردیم، لاقابل بدانیم که سازمان تولیدمان چگونه باید باشد.
- اهداف تاسیس شرکتهای تعاونی و موسسات غیر انتفاعی را میدانند.

نکات مهم درس:

سازمان تولید

انواع کسب و کار

۱- کسب و کار شخصی

۲- شرکت

۳- تعاونی

۴- موسسات غیرانتفاعی

خلاصه درس:

سازمان تولید بیانگر این است که مالک محصول یا کالای (نهایی) که به مشتری عرضه میشود، کیست؟ یک نفر یا چند نفر هستند و چگونه درآمد یا سود باید تقسیم شود؟

سازمان تولید در واقع بیانگر نوع کسب و کار می باشد.

کسب و کارها با توجه به تعریف سازمان تولید به ۴ دسته تقسیم میشوند:

۱- شخصی ۲- شرکت ۳- تعاونی ۴- موسسات غیر انتفاعی و خیریه

نوع اول: کسب و کار شخصی

امروزه بسیاری از کسب و کارها در ایران به شکل شخصی اند. بیشتر آنها کوچک مقیاس اند

کسب و کار شخصی، متعلق به یک نفر است. مشاغل خویش فرما مثل خرده فروشان تعمیرکاران خودرو و

لوازم خانگی، بنگاه‌های معاملات ملکی صنعتگران خرد و هنرمندان، از این نوع هستند.

در زمینه‌های تخصصی مانند پزشکی دندانپزشکی وکالت، حسابداری اغلب کسب و کارها شخصی هستند.

ویژگی های کسب و کار شخصی:

۱) خویش فرما بودن یعنی خود اشتغال هستند. مثال (تعمیرکاران، بنگاه‌های ملکی، کشاورزان، وکالت و...)

۲) اغلب کوچک مقیاسند

۳) در همه نوع فعالیتی حضور دارند. (حتی در زمینه های تخصصی مانند وکالت و پزشکی)

نکته: در ایران بیشتر کسب و کارها شخصی و در بخش خدمات فعالیت دارند.

مزایای کسب و کار شخصی

- راه اندازی این کسب و کار آسان است
- هزینه ی کمی برای راه اندازی لازم است.
- مالکیت کامل سود
- انعطاف زمانی (هر زمان که بخواهد کار میکند ساعات کاری کاملاً در اختیار شماست)
- تصمیم گیرنده فقط خود شخص است در تصمیم گیری نیاز به موافقت یا عدم موافقت دیگران نیست
- فقط مالیات بر درآمد را شخص میپردازد.

معایب کسب و کار شخصی

- بار سنگین مسئولیت تنها بر عهده ی خود فرد است
- در تامین سرمایه ی لازم به تنهایی مشکل دارد.
- مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی ها و دعاوی (کشمکش) دارد.
- همیشه پیش بینی ها در مورد کسب و کار درست نیست.
- برای کسب مجوز با مشکل مواجه میشود.
- فروش و کسب درآمد مورد انتظار شخص نباشد.
- در انتخاب کارمندان و کارگرا ممکن است دچار اشتباه شوند.
- برای کسب درآمد و سود بیشتر ممکن است ساعات زیادی را به کار مشغول شود.

بیشتر بدانیم.

چگونه یک کسب و کار شخصی راه اندازی کنیم؟

- نام کسب و کارتان را ثبت کنید.
- قوانین و مقررات مربوط به آن زمینه را مطالعه کنید.
- برای گرفتن گواهی نامه یا پروانه فعالیت رسمی در آن زمینه اقدام کنید.
- اسناد مربوط به هزینه ها و درآمدها را حفظ کنید. این اسناد مبنای تعیین مالیات بر کسب و کار شماست.
- اگر کسی را برای کارتان به کار گرفتید، شما کارفرمای او هستید و باید حقوق او را طبق قانون کار پرداخت کنید و او را بیمه کنید.

نوع دوم: شرکت

نکته مهم: پیچیده ترین و پرهزینه ترین نوع کسب و کار شرکت است.
شرکت انواع مختلفی دارد که در اینجا به مهمترین آنها یعنی **شرکتهای سهامی** اشاره میکنیم

• یک شرکت:

۱) شرکت کسب و کاری است که خودش **هویت قانونی** دارد یعنی قانون با یک شرکت، مشابه با یک فرد و یا انسان رفتار می کند

۲) شرکت ها حقوق و تعهدات خاصی دارند؛ (همانند آنچه که انسان ها انجام می دهند). برای مثال:

یک شرکت می تواند:

الف- دارایی داشته باشد، ب- با دیگر شرکت ها یا افراد وارد قرارداد شود ج- حتی علیه افراد شکایت کند و از طرف افراد مورد شکایت قرار بگیرد .

۳) دارایی هر شرکت به **تعداد معینی سهم** تقسیم می شود.

۴) هر کس با خرید سهام شرکت به **سهام دار آن** تبدیل می شود که

الف- به **اندازه سهامش مالکیت نسبی** آن را دارد ب- در **منافع** و **زیان** و **مسئولیت ها** به اندازه سهامش سهیم است

• سهم یک سند مالکیت است و نشان می دهد که :

۱- دارنده آن، بخشی از مالکیت شرکت (مالکیت نسبی) را در اختیار دارد ۲- در سود و زیان آن، شریک است؛

مثال ۱- اگر دارایی شرکتی به ۱۰۰,۰۰۰ سهم تقسیم شده باشد، سرمایه گذاری که ۱۰,۰۰۰ سهم آن را خریداری می کند،

$$\frac{\text{میزان سرمایه سرمایه گذار}}{\text{کل سرمایه ی اولیه ی بنگاه}} \times 100 \rightarrow \frac{10.000}{100.000} \times 100 = 10\% \quad \text{مالک ۱۰ درصد شرکت است}$$

مثال ۲- در صورتی که یک فرد با خرید ۴۰,۰۰۰ سهم از دارایی یک شرکت مالک ۸ درصد سهام آن شرکت شود میزان کل دارایی و سهام شرکت را حساب کنید

$$\frac{\text{مالکیت}}{100} = \frac{\text{میزان سرمایه سرمایه گذار}}{\text{کل سرمایه اولیه بنگاه}} \rightarrow \frac{8}{100} = \frac{40.000}{x} = \frac{100 \times 40.000}{8} = 500.000$$

ایجاد یک شرکت:

شرکت واز جمله شرکت سهامی، **پرهزینه ترین** نوع کسب و کار است؛ زیرا

۱- شرکت سهامی از پول دیگران برای راه اندازی کارش استفاده می کند .

۲- دولت برای شرکت ها قوانینی دارد پذیرش و عمل به چنین قوانینی زمان بر و پرهزینه است.

دولت برای شرکت ها قوانینی دارد تا:

الف) به سرمایه گذاران برای سپردن سرمایه هایشان اطمینان بدهد

ب) کمک کند تا فریب نخورند.

۳- برای تشکیل شرکت به وکیل و مشاوره های حقوقی نیاز دارد که هزینه بر است.

را آماده و تکمیل

(۱) اساسنامه شرکت

(۲) اسناد مورد نیاز تشکیل شرکت

چرا که وکیل

اساسنامه شرکت چه مواردی را بیان میکند:

۱. شرکت برای چه کسب و کاری تشکیل شده است

۲. سهام آن چه میزان است

۳. سهام چگونه تقسیم و فروخته می شود

۴. چگونه شرکت سرمایه اولیه خود را تامین می کند.

۵. چگونه سود و زیان تقسیم می شود

۶. سهام داران چه حقوق و مسئولیت هایی در شرکت دارند.

۷. شرکت چگونه منحل می شود و ...

ساختار یک شرکت سهامی:

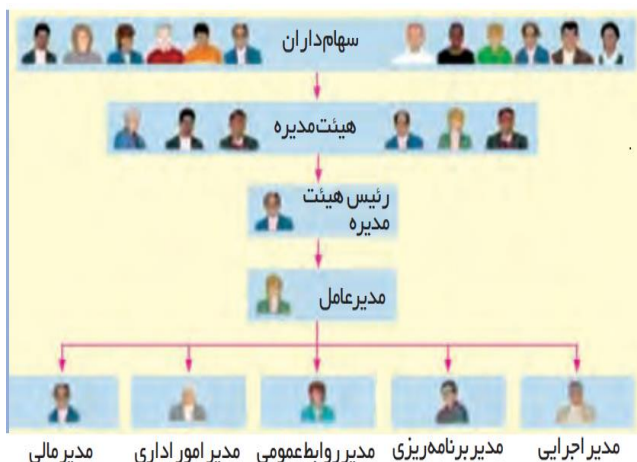
سهامداران

هیئت مدیره

رئیس هیئت مدیر

مدیرعامل

مدیر اجرایی مدیر برنامه ریزی مدیر روابط عمومی مدیر امور اداری مدیر مالی

همین ساختار نشان دهنده ی پیچیدگی روابط در شرکتها است

مزایای ایجاد شرکت (سهامی)

- مسئولیت محدود برای سهام داران (ضرر و بدهی سهام داران محدود به میزان سهامشان است)
- امکان افزایش سرمایه و تأمین مالی بانکی (از طریق ۱- افزایش سهام داران ۲- افزایش سرمایه آنها ۳- وامهای بانکی)
- امکان رقابت بالاتر به دلیل مقیاس تولید بالا، امکان سرمایه گذاری بیشتر و قیمت پایین تر نسبت به رقبا
- تخصص گرایی بیشتر امکان جذب افراد توانمندتر در زمینه ی تخصصی و ویژه

معایب ایجاد شرکت (سهامی)

- هزینه های راه اندازی بالاتر
- تأخیر در تصمیم گیری
- افزایش پیچیدگی ها در رابطه مدیریت و مالکیت و موفقیت های غیر فردی
- تقسیم سود متناسب با مقدار سهامی که مالک آن هستند.
- مالیات بر درآمد مالیات بر سود شرکت
- قوانین پیچیده تر و گزارش دهی بیشتر

نوع سوم : تعاونی ها

تعاونی کسب و کاری است که با هدف تأمین نیازمندیهای اعضا تشکیل می شود و به بهبود وضعیت اقتصادی آنها کمک می کند.

در تعاونی تولید:

➤ تعدادی تولیدکننده جهت بهره مندی از مزایای فعالیت های اقتصادی

➤ با مقیاس بزرگ، حجم و اندازه ی زیاد گرد هم می آیند تا

➤ با اقدامات جمعی منفعت خود را حداکثر کنند .

مثلاً تعاونی کشاورزی

عده ای از کشاورزان آن را تشکیل می دهند تا ۱- برای تهیه بذر مرغوب ۲- تهیه سموم و کود ۳- امکان بازاریابی، ۴- تبلیغات جمعی ۵- ایجاد زنجیره توزیع به آنها کمک کند .

مراحل راه اندازی تعاونی ها کم و بیش شباهت هایی با شرکت ها دارند؛ اما تفاوت عمده ای با بقیه شرکتها دارد نحوه اداره آنها براساس هر نفر، یک رأی است؛ یعنی هر کدام از اعضا صرف نظر از اینکه چقدر از سرمایه تعاونی را تأمین کرده باشد، یک رأی خواهد داشت. اما توزیع سود احتمالی در پایان دوره به نسبت سرمایه هر عضو است.

نوع چهارم : مؤسسات غیرانتفاعی و خیریه

یک مؤسسه غیرانتفاعی نهادی قانونی است

که برای انجام مأموریتی غیرسودآور، یعنی با هدفی غیر تجاری شکل گرفته است.

این مأموریت ها اغلب زمینه هایی انسانی و اجتماعی دارند؛ مانند امور خیریه، آموزش، توسعه علمی و دینی، بهداشت و سلامت و ...

محدوده عمل گسترده ای دارند گاهی محلی و گاهی ملی و حتی جهانی است .

پاسخ تمرین ها و فعالیت های کتاب:

تفاوت انواع شرکت های سهامی عام و خاص، شرکت های تضامنی و شرکت های با مسئولیت محدود را بنویسید؟
شرکت سهامی عام: شرکت هایی که موسسین آنها قسمتی از سرمایه شرکت را از طریق فروش سهام به مردم تأمین می کنند، شرکت سهامی عام نامیده میشوند. به عبارت دیگر شرکت هایی که سهام آنها در دست عموم مردم باشد شرکت خاص: شرکت هایی که تمام سرمایه آن در موقع تاسیس منحصرأ توسط موسسین تأمین گردیده است. این گونه شرکتها شرکت سهامی خاص نامیده می شوند. سهام این شرکتها در اختیار عموم نیست و تعداد محدودی از افراد دارای سهام شرکت های سهامی خاص هستند. مهم ترین تفاوت این دو شرکت - شرکت سهامی عام برای تأمین سرمایه اقدام به پذیره نویسی عمومی می نماید ولی شرکت سهامی خاص، حق مراجعه به عامه را ندارد.

شرکت تضامنی: شرکتی است که تحت اسم مخصوص برای امور تجاری بین دو یا چند نفر با مسئولیت تضامنی تشکیل می شود. اگر دارایی شرکت برای پرداخت تمام قرضها کافی نباشد هر یک از شرکا مسئول پرداخت تمام قرضهای شرکت هستند و هر قراری که بین شرکا بر خلاف این ترتیب داده شده باشد در مقابل اشخاص ثالث باطل خواهد بود.

شرکت با مسئولیت محدود، شرکتی است که بین دو یا چند نفر برای امور تجاری تشکیل شده و هر یک از شرکاء بدون اینکه سرمایه به سهام یا قطعات سهام تقسیم شده باشد، فقط تا میزان سرمایه خود در شرکت مسئول قروض و تعهدات شرکت است.

ساختار و شیوه ی تصمیم گیری در شرکت سهامی را تحلیل کنید.

به بیان ساده، ساختار شرکت به سه بخش که تحت عنوان ارکان شرکت از آنها یاد می کنیم، تقسیم می شوند.

مهم ترین بخش که وظیفه تصمیم گیری برعهده آن است، در قالب مجامع عمومی و با حضور سهامداران تشکیل می شود. این بخش به اختصار رکن تصمیمی نام می گیرد. با تصمیمات مجامع مربوطه، افرادی از سهامداران به عنوان مدیران شرکت انتخاب شده و رکن مدیریتی را تشکیل می دهند.

همچنین برای نظارت بر وضعیت مدیریت شرکت و بررسی تراز مالی نیز رکن سومی به نام رکن نظارتی در نظر گرفته شده که شامل بازرسین اصلی و علی البدل می باشد که رکن نظارتی نام می گیرند.

ارکان سه گانه شرکت ممکن است از لحاظ تقدم و تاخر شکل گیری تفاوت هایی داشته باشند. اما در عین حال هریک از اجزای سازمان، کارکرد و نقش خود را در هماهنگی با سایر ارکان ایفا کرده و در نهایت عملکردشان در تعامل با یکدیگر موجب پویایی شرکت خواهد شد.

مجامع عمومی همان اجتماع صاحبان سهام است، که به عنوان مرجع تصمیم گیری در شرکت به شمار می آید. دو رکن دیگر شرکت مکلف به اجرای مصوبات رکن نخست هستند. به بیان دیگر ارکان مدیریتی و ناظر زیر مجموعه مجامع هستند. صرف نظر از جایگاه متفاوت ارکان سه گانه، دارای تکالیف و مسئولیت های مجزا و متفاوتی هستند.

فعالیت صفحه ی ۲۰

ایده کسب و کار شماره ۱: شخصی ایده کسب و کار شماره ۲: شرکتی ایده کسب و کار شماره ۳: شرکت دانش بنیان
ایده کسب و کار شماره ۴: شرکت

فعالیت صفحه ۲۱

- ۲- برای هریک از موارد زیر چه نوع کسب و کار (سازمان تولید) را توصیه می کنید؟
- * شرکتی جدید می خواهد مجموعه فروشگاه زنجیره ای از مواد غذایی سالم راه اندازی کند: شرکت
 - * یکی از دانش آموختگان آشپزی می خواهد رستوران های زنجیره ای افتتاح کند: شخصی
 - * نویسنده ای تصمیم می گیرد ادامه آخرین کتاب پرفروش خود را بنویسد: شخصی
 - * گروهی از دوستان تصمیم می گیرند کسب و کاری بدون عبور از فرایندهای قانونی طولانی آغاز کنند: شرکت

*گروهی از کشاورزان می خواهند برای خرید کود، دانه و سایر مواد مرتبط هزینه کنند و هزینه را در بین اعضا تقسیم کنند: **تعاونی**

*گروهی از مهندسان جوان تصمیم گرفته اند لوازم خانگی با کیفیت بالا تولید کنند: **شرکت**

– به نظر شما آقای محمدی (پدر امیرعلی و ستایش) سازمان تولید خود را باید بر چه مبنایی ترتیب بدهد تا از مشکلات فراوان مالی بیرون بیاید آیا شما به او توصیه میکنید با شرایط موجود یک مؤسسه خیریه نیز برای کارگزارانش ایجاد کند؟ دلیل شما چیست؟

بهترین کاری که میتوان کرد این است که از کمک فرد یا افرادی دیگر به عنوان شریک استفاده کنیم و شرکت بزند و از حالت کسب و کار شخصی خارج شود در صورت شرکتی شدن کسب و کار مشکلات کمتر خواهد شد و منابع بیشتری در دسترس قرار خواهد گرفت و هم فکری و هم افزایی توانایی های افراد به اداره بهتر کسب و کار کمک خواهد کرد. در حال حاضر با توجه به مشکلات مالی ایجاد شده در کسب و کار آقای محمدی تاسیس یک نهاد غیر سودآور با عنوان موسسه خیریه مقدور نیست باید صبر کرد تا شاید با بهتر شدن شرایط مالی در آینده و کسب سود شرایط تاسیس یک موسسه خیریه به وجود آید

تحلیل کنید:

هر کدام از انواع کسب و کارهای شخصی، شرکتی، تعاونی و غیرانتفاعی، چه مزایا و معایبی دارد؟

کسب و کار شخصی

مزایای کسب و کار شخصی	معایب کسب و کار شخصی
راه اندازی آسان و هزینه های نسبتاً اندک	بار سنگین مسئولیت بردوش یک نفر
آزادی عمل و سهولت در تصمیم گیری	مشکل تأمین مالی
مالکیت کامل سود	مسئولیت نامحدود در مقابل بدهیها و دعاوی
منافع مالیاتی (فقط یکبار مالیات بردرآمد میدهند)	ممکن است فروش و کسب درآمد مورد انتظار شخص نباشد.

کسب و کار شرکت

مزایای ایجاد شرکت (سهامی)	معایب ایجاد شرکت (سهامی)
مسئولیت محدود برای سهامداران	هزینه های راه اندازی بالاتر
امکان افزایش سرمایه و تأمین مالی بانکی	تأخیر در تصمیم گیری
امکان رقابت بالاتر	پیچیدگیها در رابطه مدیریت و مالکیت و موفقیت های غیرفردی
تخصصگرایی بیشتر	تقسیم سود به تناسب مالکیت سهام
قوانین پیچیده تر و گزارش دهی بیشتر	

کسب و کار تعاونی

مزایای ایجاد شرکت تعاونی	معایب ایجاد شرکت تعاونی
ایجاد فرصت‌های شغلی و رفع معضل بیکاری	اعضا دارای سرمایه و سهم یکسان نیستند
جمع کردن منابع مردمی برای بهره‌گیری در اشتغال و تولید	نارسایی و ضعف قوانین و داشتن حق رای برابر
بهبود وضعیت اقتصادی اعضای تعاونی	
شرکت‌های تعاونی در مقایسه با بخش خصوصی از حمایت دولتی بیشتری برخوردار هستند	شرکت تعاونی متکی به اعضا است نه به سرمایه

کسب و کار غیر انتفاعی یا خیریه

مزایای ایجاد کسب و کار غیر انتفاعی یا خیریه	معایب ایجاد کسب و کار غیر انتفاعی یا خیریه
نهادی قانونی است	فعالیتی غیر سودآور
هدف غیر تجاری دارد	تمام دارایی‌های این نوع شرکتها برای معاف شدن از مالیات باید وقف باشند
موجب همکاری سازمان‌ها و گروه‌هایی با مهارت‌ها و تجربه‌های گوناگون می‌شود	مستلزم صرف وقت و انرژی برای مدیریت فعالانه است
در زمینه‌های انسانی و اجتماعی فعالیت دارد	برنامه‌ریزی و توافق حتی در سطح یک مشارکت ساده ممکن است بسیار زمان‌بر باشد